

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM

Vụ án kinh doanh, thương mại “*Tranh chấp hợp đồng bảo lãnh*”

Thông qua công tác kiểm sát việc giải quyết theo thủ tục giám đốc thẩm vụ án kinh doanh, thương mại “*Tranh chấp hợp đồng bảo lãnh*” giữa nguyên đơn Công ty TNHH K.N.V với đồng bị đơn là Công ty TNHH Sản xuất và Thương mại phân bón Cửu Long Việt Nam và Ngân hàng TMCP Việt Á; Viện kiểm sát nhân dân tối cao thấy quá trình giải quyết ở cấp giám đốc thẩm (cấp cao) có một số vi phạm trong việc nhận định, đánh giá chứng cứ và việc xác định bản chất của vụ án, cần thông báo để rút kinh nghiệm như sau:

I. TÓM TẮT NỘI DUNG VỤ ÁN

Ngày 12/4/2016, Công ty TNHH K.N.V (gọi tắt là Công ty K.N.V- bên mua) ký Hợp đồng thương mại số 1016/KNV-CLVN/2016 với Công ty TNHH Sản xuất và Thương mại phân bón Cửu Long Việt Nam (gọi tắt là Công ty Cửu Long- bên bán). Nội dung của hợp đồng: Công ty K.N.V mua của Công ty Cửu Long 3.000 tấn phân bón Urea hạt trong, đóng bao với giá 5.100.000 VNĐ/tấn, tổng giá trị hợp đồng là 15.300.000.000 đồng, thời gian giao hàng chậm nhất là 20 ngày làm việc kể từ ngày bên bán nhận tiền ký quỹ/tạm ứng của bên mua, trường hợp bên bán chậm giao hàng, không giao hàng mà lỗi do bên bán thì phải chịu phạt 5% giá trị hợp đồng và trả lãi tiền ký quỹ/ tạm ứng cho bên mua theo lãi suất Ngân hàng Nhà nước quy định cho thời gian chậm trễ.

Thực hiện hợp đồng, ngày 15/4/2016, bên mua (Công ty K.N.V) đã chuyển số tiền 3.060.000.000đ vào tài khoản của bên bán (Công ty Cửu Long) tại Ngân hàng TMCP Việt Á (gọi tắt là Ngân hàng Việt Á) để đóng tiền ký quỹ/tạm ứng theo hợp đồng. Số tiền này được Ngân hàng Việt Á- Chi nhánh Bình Dương phát hành “*Thư bảo lãnh hoàn trả tiền ứng trước (Thư bảo lãnh hoàn tạm ứng)*” ngày 14/4/2016, sau đó Ngân hàng Việt Á có “*Thư tu chỉnh bảo lãnh*” ngày 04/5/2016, tu chỉnh hiệu lực của Thư bảo lãnh **chấm dứt hiệu lực vào lúc 17 giờ 00 ngày 09/5/2016.**

Tuy nhiên, bên bán không giao hàng theo hợp đồng và đã hoàn trả 1.550.000.000đ cho bên mua, còn lại 1.510.000.000 đồng (3.060.000.000đ-1.550.000.000đ) chưa trả. Do đó, Công ty K.N.V khởi kiện yêu cầu Công ty Cửu Long thanh toán lãi suất chậm trả của số tiền tạm ứng còn thiếu là 1.510.000.000 đồng kể từ ngày 10/5/2016; tiền phạt 5% tổng giá trị hợp đồng 765.000.000 đồng (15.300.000.000đ x 5%) và yêu cầu Ngân hàng Việt Á thanh toán số tiền tạm ứng ký quỹ còn thiếu là 1.510.000.000 đồng nêu trên.

II. QUÁ TRÌNH GIẢI QUYẾT CỦA TÒA ÁN

Bản án sơ thẩm số 03/2017/KDTM-ST ngày 05/5/2017, Tòa án nhân dân quận Ngô Quyền, thành phố Hải Phòng quyết định (tóm tắt): *Chấp nhận toàn bộ yêu cầu khởi kiện của Công ty TNHH K.N.V.*

- *Buộc Ngân hàng Việt Á phải hoàn trả cho Công ty K.N.V số tiền tạm ứng còn thiếu là 1.510.000.000 đồng.*

- *Buộc Công ty Cửu Long phải thanh toán cho Công ty K.N.V số tiền 946.200.000 đồng.*

Sau khi xét xử sơ thẩm, Công ty Cửu Long và Ngân Việt Á kháng cáo Bản án sơ thẩm.

Bản án kinh doanh, thương mại phúc thẩm số 17/2017/KDTM-PT ngày 09/8/2017, Tòa án nhân dân thành phố Hải Phòng quyết định (tóm tắt):

Đình chỉ xét xử phúc thẩm đối với yêu cầu kháng cáo của Công ty Cửu Long. Giữ nguyên Bản án kinh doanh, thương mại sơ thẩm số 03/2017/KDTM-ST ngày 05/5/2017 của Tòa án nhân dân quận Ngô Quyền.

Ngày 28/8/2017, Ngân hàng Việt Á có đơn đề nghị xem xét theo thủ tục giám đốc thẩm đối với Bản án kinh doanh, thương mại phúc thẩm nêu trên.

Quyết định giám đốc thẩm số 09/2018/KDTM-GĐT ngày 26/6/2018, Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Hà Nội quyết định chấp nhận Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số 01/KNGĐT-VC1-KDTM ngày 25/01/2018 của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Hà Nội, tuyên:

Hủy toàn bộ Bản án phúc thẩm số 17/2017/KDTM-PT ngày 09/8/2017 của Tòa án nhân dân thành phố Hải Phòng và Bản án sơ thẩm số 03/2017/KDTM-ST ngày 05/5/2017 của Tòa án nhân dân quận Ngô Quyền; giao hồ sơ vụ án cho Tòa án nhân dân quận Ngô Quyền giải quyết lại vụ án.

Sau đó, Công ty TNHH K.N.V, Tòa án nhân dân thành phố Hải Phòng đề nghị xem xét lại Quyết định giám đốc thẩm nêu trên.

Tại phiên tòa giám đốc thẩm ngày 26/02/2020, Hội đồng Thẩm phán TAND tối cao đã chấp nhận Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số

22/2019/KN-KDTM ngày 29/11/2019 của Chánh án TAND tối cao, tuyên:

Hủy Quyết định giám đốc thẩm số 09/2018/KDTM-GĐT ngày 26/6/2018 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Hà Nội, giữ nguyên Bản án phúc thẩm số 17/2017/KDTM-PT ngày 09/8/2017 của TAND thành phố Hải Phòng. (VKSND tối cao cũng thống nhất với Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm này).

III. VẤN ĐỀ CẦN RÚT KINH NGHIỆM

Theo nội dung Hợp đồng thương mại số 1016/KNV-CLVN/2016 ngày 12/4/2016 tại Mục 1 có 02 nội dung cần lưu ý là: i) Thời gian Công ty Cửu Long giao hàng cho Công ty K.N.V chậm nhất là 20 ngày làm việc kể từ ngày Công ty Cửu Long nhận được tiền kỹ quỹ/ tạm ứng; ii) Ngày 04/5/2016, Ngân hàng Việt Á có “Thư tu chính bảo lãnh” chấm dứt hiệu lực vào lúc 17 giờ 00 ngày 09/5/2016 do chính Công ty Cửu Long đề nghị cấp.

1. Về trách nhiệm của bị đơn là Công ty Cửu Long

Trong suốt thời gian 20 ngày giao hàng theo hợp đồng nêu trên, Công ty Cửu Long không hề cung cấp các giấy tờ, tài liệu, tình hình thực hiện hợp đồng, không thực hiện được nghĩa vụ giao hàng. Do đó, Công ty Cửu Long đã trả 1.550.000.000 đồng cho Công ty K.N.V, còn 1.510.000.000 đồng, Tòa án cấp sơ thẩm buộc Công ty Cửu Long trả cho Công ty K.N.V tổng số tiền là 946.200.000 đồng (gồm 5% tiền phạt giá trị hợp đồng, tiền lãi của số tiền 1.510.000.000) là có căn cứ.

Công ty Cửu Long kháng cáo về khoản tiền 946.200.000đ nêu trên, Tòa án cấp phúc thẩm đã triệu tập hợp lệ 02 lần tham gia phiên tòa phúc thẩm, nhưng Công ty Cửu Long vắng mặt, nên Tòa án cấp phúc thẩm quyết định đình chỉ xét xử phúc thẩm đối với kháng cáo của Công ty Cửu Long là có căn cứ. Sau đó, Công ty Cửu Long không có đơn đề nghị giám đốc thẩm. Quyết định giám đốc thẩm của TAND cấp cao không nhận định, đánh giá về khoản tiền Công ty Cửu Long phải trả cho Công ty K.N.V, nhưng lại hủy toàn bộ Bản án sơ thẩm và Bản án phúc thẩm, tức là hủy cả phần buộc Công ty Cửu Long phải thanh toán trả Công ty K.N.V 946.200.000 đồng là không đúng.

2. Về phần trách nhiệm của đồng bị đơn là Ngân hàng Việt Á

Xét Thư bảo lãnh hoàn trả tiền ứng trước ngày 14/4/2016 và Thư tu chính bảo lãnh ngày 04/5/2016 gia hạn hiệu lực của Thư bảo lãnh đến 17 giờ 00 phút ngày 09/5/2016 do Ngân hàng Việt Á phát hành là đúng quy định pháp luật. Do Công ty Cửu Long vi phạm nghĩa vụ giao hàng nên trước 17 giờ 00 phút ngày 09/5/2016, Công ty K.N.V đã có Công văn số 01 yêu cầu Ngân hàng Việt Á dừng

bảo lãnh và hoàn trả tiền ứng trước. Ngân hàng Việt Á cũng nhận được văn bản này cùng ngày 09/5/2016, đồng thời có ngay Thông báo số 54/TB/CNBD/16 trong cùng ngày này gửi Công ty Cửu Long về yêu cầu nêu trên của Công ty K.N.V. Liên đó, Ngân hàng Việt Á đã có Công văn số 04/TB/CNBD/16 cũng trong ngày gửi cho Công ty K.N.V thông báo việc Công ty Cửu Long có Công văn số 10-16/CV-CLVN ngày 09/5/2016 đề nghị Ngân hàng Việt Á tạm thời ngưng việc hoàn trả tiền tạm ứng. Tại Công văn này, Ngân hàng Việt Á không đề cập đến nội dung Ngân hàng từ chối trách nhiệm bảo lãnh do Công ty K.N.V không gửi **Thư bảo lãnh bản gốc** cho Ngân hàng và cũng không yêu cầu Công ty K.N.V gửi **Thư bảo lãnh bản gốc** cho Ngân hàng ngay trong ngày 09/5/2016. Đến ngày 11/5/2016, khi đã hết thời hạn hiệu lực của Thư bảo lãnh, Ngân hàng Việt Á mới có Thông báo số 56/TB/CNBD/16 gửi Công ty K.N.V về việc không thực hiện nghĩa vụ bảo lãnh với lý do chưa nhận được Thư bảo lãnh bản gốc trước 17 giờ 00 phút ngày 09/5/2016. Ngày 12/5/2016, Công ty K.N.V đã gửi Thư bảo lãnh bản gốc cho Ngân hàng.

Như vậy, Ngân hàng Việt Á đã không thông báo ngay cho Công ty K.N.V trong thời hạn bảo lãnh về việc hồ sơ yêu cầu không đầy đủ, mà lại lấy lý do Công ty Cửu Long đề nghị Ngân hàng Việt Á tạm thời ngưng việc hoàn trả tiền để từ chối bảo lãnh và sau đó đến ngày 11/5/2016 mới đưa ra lý do Công ty K.N.V thiếu Thư bảo lãnh bản gốc để từ chối yêu cầu thanh toán theo Thư bảo lãnh là không đúng thực tế thực hiện hợp đồng (bên bán không thực hiện nghĩa vụ giao hàng). Tòa án cấp sơ thẩm và Tòa án cấp phúc thẩm buộc Ngân hàng Việt Á phải hoàn trả cho Công ty K.N.V số tiền tạm ứng còn thiếu 1.510.000.000 đồng là có căn cứ.

Quyết định giám đốc thẩm (cấp cao) nhận định: Việc bảo lãnh chấm dứt hiệu lực từ 17h00 ngày 09/5/2016 và không được các bên gia hạn thêm. Ngày 12/5/2016, Công ty K.N.V mới xuất trình Thư bảo lãnh và Thư tư chính bảo lãnh (bản gốc) đề yêu cầu Ngân hàng Việt Á thực hiện nghĩa vụ bảo lãnh là không thực hiện đúng thỏa thuận giữa các bên và không thực hiện đúng theo quy định của pháp luật. Việc chậm xuất trình bản gốc Thư bảo lãnh và Thư tư chính bảo lãnh là do lỗi của Công ty K.N.V, nên bên bảo lãnh là Ngân hàng Việt Á có quyền từ chối thực hiện nghĩa vụ bảo lãnh. Nhận định này của Tòa án cấp giám đốc thẩm (cấp cao) là **không đúng với bản chất của vụ án**.

Tòa án cấp phúc thẩm không chấp nhận kháng cáo của bị đơn, giữ nguyên bản án sơ thẩm là đúng. Quyết định giám đốc thẩm (cấp cao) huỷ bản án phúc thẩm, sơ thẩm là không đúng. Do đó, Quyết định giám đốc thẩm của TAND tối cao đã tuyên huỷ Quyết định giám đốc thẩm của TAND cấp cao, giữ nguyên bản án phúc thẩm.

Trên đây là những vấn đề cần rút kinh nghiệm trong quá trình kiểm sát việc giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại “*Tranh chấp hợp đồng bảo lãnh*”, Viện kiểm sát nhân dân tối cao thấy cần thông báo đến các Viện kiểm sát nhân dân cấp cao, các Viện kiểm sát nhân dân cấp tỉnh, các Viện kiểm sát nhân dân cấp huyện để rút kinh nghiệm trong việc nhận định, đánh giá chứng cứ, xác định bản chất của vụ án, nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án kinh doanh, thương mại./.

Nơi nhận:

- Viện trưởng VKSND tối cao (để b/c);
- Đ/c Trần Công Phán - PVT VKSND tối cao (để b/c);
- VKSND cấp cao 1,2,3.
- VKSND cấp tỉnh;
- Trường ĐH kiểm sát Hà Nội;
- Trường Đào tạo Bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát tại TP Hồ Chí Minh;
- Văn phòng VKSND tối cao (P. Tham mưu tổng hợp);
- Lãnh đạo và công chức Vụ 10;
- Lưu: VT, Vụ 10.

Vết

**TL. VIỆN TRƯỞNG
VỤ TRƯỞNG**

**VỤ KIỂM SÁT VIỆC GIẢI QUYẾT CÁC VỤ ÁN
HÀNH CHÍNH, VỤ VIỆC KINH DOANH, THƯƠNG
MẠI, LAO ĐỘNG VÀ NHỮNG VIỆC KHÁC THEO
QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT**

Phan Văn Tâm